

Egy tükrös mese, avagy macskainvázió nagyapáéknál

Nem arról akartam mesélni, hogy nagyapa hogyan lett végül olyan, mint egy csecsemő, és arról sem, nagymama hogyan lett bűdös.

A kertben sok krizantém volt és bűdöske. A nagymama nem is ültetett mást, igaz, néha volt saját paradicsomuk, ha nagyapa éppen úgy akarta, de azt is anyám locsolta. Én már régen jártam a padláson, de amikor a nagyapa beteg lett, a rokonok eljöttek, és azt mondták, kitakarítják a padlást. Hallottam, hogy a dédmama faragott tükrébe nem szabad belenézni, de újabban, amikor nem tudok rögtön elaludni, azon gondolkodom, mi lenne. Nagyapa egyébként nem érte meg a százat, noha én azt gondoltam, olyan, hogy ő nincs, nem lehet. Ahogy múlik az idő, azt kell látnom, igazam van, ahogy abban is, hogy a macskákhoz is csak azért vonzódok, mert a dédmama lelke, ahogy egyszer meg is írtam egy versben, beleköltözött anyám fekete, Micu nevű macskájába. Bár a macska nem élt sokáig, én innentől fogva tudom, hogy a dédmama lelke oly nyughatatlan, hogy egyik macskából jár a másikba, és mindig abba a macskába, aki éppen a közelemben van. A mostani macskát még nem láttam. Néha meglátogat, ha éppen nyitva felejttem a bejárati ajtót, beszökik a konyhába, és ellopja az asztalon hagyott ételt. Először azt hittem, már én sem tudom, mit cselekszem, hogy éppen megettem azt a tíz deka sajtot, csak nem emlékszem, aztán, amikor esett az eső, s már megint nyitva maradt egy ajtó, láttam a nyomokat. És tudtam, ezeket a jeleket nemcsak bele akarom látni a világba, hanem ténylegesen is ott vannak, és nagyon is tudatosan kerültek oda.

Én sok mindentről tudok, de sok mindent nem lehet kimondani. Például azt sem, hogy a dédmamának volt egy nagyon furcsa szokása, aminek az okát sokáig nem értettem. Sok gyereket szeretett volna, de a dédpapának egy is elég volt, ezért a dédmama minden reggel azzal kezdte a napot, hogy felfújta a hasát, mint ahogy egy béka fújja fel önmagát,

„*Én sok mindenről tudok...*”
(1974)

és egész nap azzal a hatalmas hassal mozgolódott, sürgölődött tüntetőleg, de a dédapa ezzel nem sokat törődött. Csak azért se vette a célzást. Dédmama mielőtt este ágyba bújt, sok időt töltött a konyhában, mert azt a sok levegőt, amit reggelenként egy szempillantás alatt szívott magába, nem lehetett olyan gyorsan kiengedni. Ezzel az erővel örökre bent is tarthatta volna, magyaráztam egyszer az egyik barátomnak, akivel azon szoktunk versengeni, hogy kinek van hihetlenebb családtörténete, de a barátom ekkor valamiért nem figyelt rám. Azt hiszem, már nagyon is benne volt a történetben, ott állt dédmamám előtt és várta, hogy szép lassan megmozduljanak a kiskonyha csipkés függönyei a kifújó levegő hatására. Én pedig csak annyit láttam, hogy barátom arcára kiült valami furcsa, delejes mosoly, becsukta szemét, hajfürtjei pedig egy láthatatlan légáram hatására fodrozódni kezdtek.

Már régen locsolta anyám a paradicsomot, és én a vasárnapi ebédnél, ami vagy három hónappal ezelőtt volt, kifakadtam a bűdöskék ellen. A nagymama már amúgy is olyan bűdös, és ez nem egyszerűen öregség-illat, ahogy kiskoromban gondoltam magamban, és néztem a kezem, hogy nekem milyen szép sima és puha és fehér, míg a nagymamáé nem. Egyszerűen arról van szó, hogy nagymama lelke romlásnak indult, és a keze is azért olyan pöttyös, mert a vétkei kiülnek a kézfejére, hiába morzsolgatja a rózsafüzért, hiába kéri anyámat, vigye el a templomba, ha elmondhatnám, megmondanám neki, hogy most már éppen olyan mindegy. Késő van.

Dédmamám a macskával az 1970-es évek elején

Az úgy történt, hogy egyik éjszaka a nagypapa nem tudott elaludni. Járogatott a szobában le-föl, a nagymama szerint direkt nem hagyta aludni, nagypapa amúgy is direkt szokott szörtyögni, és direkt valami asszonyokról beszélt, fekete kendős nőkről, akik csak vasárnap húznak csipkeharisnyát, és a sok munkától és a hidegtől vörös és száraz a kezük, de a nagymama úgy döntött, hogy csak azért sem lesz féltékeny, és a fal felé fordult. Nagypapa ettől fogva egy pillanatra sem hunyta le a szemét, amikor pislant, azt is olyan gyorsan teszi, éppen csak muszájból, hogy ne száradjon ki a szeme. Ahogy teltek a napok, nagypapa csak beszélt és nem aludt, s egyre jobban kisebbedett, hogy a feje végül akkora legyen, mint egy játékbabáé. Az azért már túl sok lenne, hogy játszottunk is vele, bár igaz, öltöztetni kellett, mert önmagától nem tudott, de azt nagymama csinálta, nem mi. Nem szeretem, ha nem mondanak el nekem valamit, és közben ott érzem a (ki nem mondott) szavak jelenlétét. Arra gondoltam, mi lenne, ha nagypapa-babát odaállítanám a dédmama tükre elé, és meglátjuk, mi lesz. A padlást még úgysem takarították ki, még nagypapa is él, és a nagymama bűdössége is még elviselhetőbb. Anyám már régóta nem locsolja a paradicsomot, a krizantémok és a bűdös-kék pedig jellegzetes szagukkal uralják nagypapa és nagymama udvarát.

Mégis, azt hiszem, most vennem kell itt egy nagy levegőt, és folytatnom kell, mert a történet igazából ott kezdődött, amikor nagypapa a tükörbe nézett. És rosszul érzem magam, mert erről aztán mégsem beszélhetek. Talán csak annyit mondhatok el, hogy már nincs illat, de virág sem, és nagypapa sem beszél. Már nem tudom, hol van dédmama lelke, mert a szét-esett udvarban, a fonnyadt paradicsompalánták között vagy húsz macska garázdálkodik.